

KAIKKI EI OLE LOPUSSA

siinä on asian ydin!

Kirje opetuslapseudesta ja toiminnasta

Piispa Åke Bonnierin, Skaran hiippakunta

Rakas seurakuntalainen!

Tykkäätkö urheilusta? Urheilteko itse? Vai seuraatko mieluiten urheilua kannattajana katsomossa, vai TV:n tai tietokoneen kautta? Ehkä et ole lainkaan kiinnostunut urheilusta. Oikeastaan tarkoitukseni ei ole puhua urheilusta, vaan siitä roolista, josta löydämme itsemme, sekä eroista eri roolien välillä. Seuratessani urheilua kannattajana voin kannustaa pelaajia ja usein minulla on mahdollisuus nähdä pelitilanteen kokonaisuus paremmin kuin pelaajilla. Joskus tuntuu jopa siltä, että minä tiedän paremmin kuin pelaajat, miten heidän olisi pitänyt pelata. Jos olen itse pelaamassa, minulla ei ole samaa kokonaiskuvaa pelitilanteesta, mutta sen sijaan olen yksi heistä, jotka vievät peliä eteenpäin, sekä silloin kun teen virheitä, että kun onnistun syöttämään pallon muille.

Raamatussa, Jobin kirjan seitsemännentoista luvun neljännessä jakeessa, esitetään tärkeä kysymys, joka liittyy roolimme ihmisiin – siihen, olemmeko tarkkailijoita vai osallistujia. Kysymys kuuluu: ”Mikä on ihminen, kun pidät häntä noin tärkeänä ja alati valvot häntä?” Job kävi läpi raskaiden koettelemusten ajan. Hän menetti melkein kaiken toivonsa sekä uskonsa Jumalaan. Ja kaiken tämän keskellä hän esittää juuri tämän kysymyksen: ”Mikä on ihminen?”

Vastaus Jobin kysymykseen voidaan aavistaa jo itse kysymyksestä; ”...kun pidät häntä noin tärkeänä ja alati valvot häntä.” Meissä ihmisissä on jotain suurta, joka tekee meistä erityisiä; siinä miten me sekä olemme että toimimme. Viitatakseni siihen mitä kirjoitin aluksi voimme olla mukana sekä katsomossa että pelikentällä – niin kuin meidän minusta pitäisikin olla. Meidän pitäisi sekä puhua että toimia. Sekä tarkkailla että osallistua. Sekä kannustaa että pelata. Sillä tavalla voimme muuttaa maailmaa ja sekä antaa toivoa toisillemme. Sillä tavalla meistä tulee kokonaisia ihmisiä. Tätä asiaa käsittelee viimeinen kirjeeni teille Skaran hiippakunnan piispana. Se on kirje kaipuusta, että sanamme ja tekemme voisivat vaikuttaa niin että pystyisimme aidosti elämään toistemme kanssa tässä maailmassa, jonka olemme saaneet lainaksi. Tämä on kirje siitä, mitä yleensä kutsutaan kirkon uskottavuuden mittariksi, toisin sanoen diakonaalisesta tehtävästä. Niin kuin laulamme Ruotsin kirkon virsikirjan virressä 292: ”Yhtä on kiitos ja työ!” (ruots. Handling och bön må bli ett, kirjaim. ”Toiminta ja rukous tulkoot yhdek-

si, suom. huom.) Kirje siitä, mitä on olla ihminen ja kirkko sanan todellisessa merkityksessä – diakonaalinen yhdessä oleminen.

Kirkko on olemassa maailman vuoksi

Kirkko ei ole olemassa itsensä vuoksi, eli sen olemassaolo ei ole itsetarkoitus. Kirkko on olemassa maailman vuoksi. Kirkko on todistaja Jumalan valtakunnan olemassaolosta ihmisten keskellä; se todistaa toivosta, joka ei anna periksi, elämästä, josta on pidettävä huolta, uskosta jokaisen ihmisen arvoon ja arvokkuuteen. Kirkon on oltava sen todistaja, että jokainen ihminen on Jumalan kuva. Kirkon on oltava jokaisen heikommissa asemassa olevan ihmisen puolella sekä korotettava äänensä silloin, kun ihmisarvo poljetaan maahan. Saksalainen vastarintaliikkeen teologi Dietrich Bonhoeffer totesi toisen maailmansodan aikana, että kirkko on kirkko ainoastaan silloin kun se on olemassa toisia varten. Jumala on olemassa maailmassa, ja maailmasta me löydämme Jumalan. Hän ei ole kaukana ylhäällä ihmisten ulottumattomissa. Juuri niin kuin Ruotsin kirkon virsikirjan virren 25 ensimmäisessä säkeistössä sanotaan: ”Tähdet eivät ohjaa luoksesi, oi Herra. (ruots. Högt i stjärnehimlen kan vi dig ej finna, kirjaim. ”Emme voi löytää sinua ylhäältä tähtitaivaalta”, suom. huom.) Ihmisvilinästä sinut löydetään.” Me elämme maailmassa, toistemme kanssa, kaivaten maailmaa, jossa saamme elää kaikki yhdessä. Kirkon ja kristillisen uskon tarkoitus ei ole tehdä meistä uskonnollisempia, vaan inhimillisempiä. On vaikea ymmärtää, miten monet ovat nykyään menettäneet halun nähdä toisten ihmisten inhimillisyyden ja elämän pyhyiden riippumatta etnisestä taustasta, uskonnosta, seksuaalisuudesta jne. Äänen korottaminen niissä tilanteissa, joissa ihmiselämä on uhattuna, on yksi tärkeimmistä diakonaalisista tehtävistämme.

Ihmisenä ja kirkkona oleminen tarkoittaa sitä, että me Jumala luomina ja rakastamina työtovereina tulemme tietosiksi siitä, kuinka riippuvaisia olemme Jumalasta, luomakunnasta ja lähimmäisistämme. Saamme muistaa sanoja, jotka löytyvät Filippiiläiskirjeen toisesta luvusta, jakeet 5–7: ”Olkoon teilläkin sellainen mieli, joka Kristuksella Jeesuksella oli. Hänellä oli Jumalan muoto, mutta hän ei pitänyt kiinni oikeudesta olla Jumalan vertainen vaan lupoi omastaan. Hän otti orjan muodon ja tuli ihmisten kaltaiseksi.” Ihmisenä ja kirkkona oleminen eivät ole jotain, jota sanojen varsinaisessa merkityksessä voisimme tehdä aivan yksin. Voimme olla niitä ainoastaan yhdessä, maailmassa eläen. Yhtä tärkeää kuin muistuttaa itseään tästä on muistuttaa itseään siitä, että elämä ei ole meid-

än omaisuuttamme, vaan se on lahja, jonka saamme joka päivä. Me emme omista sitä tai päättää siitä. Elämä voidaan ainoastaan ottaa vastaan ja elää, kuin sisään- ja uloshengitys. Jumalan elämää antava henki ei vaikuta meistä, vaan meidän kauttamme, niin että me saamme voimaa näkyä, tulla kuulluiksi ja toimia.

Neljä suhdetta – silmäkorkeudella

Sanotaan, että me ihmiset elämme ensisijaisesti neljässä suhteessa: suhteessa itseemme, suhteessa toisiin ihmisiin, suhteessa luomakuntaan ja suhteessa korkeampaan voimaan, Jumalaan. Pidän tätä hyvänä tapana ajatella. Me tarvitsemme kaikkia näitä suhteita, jotta voisimme elää aikamme täällä maan päällä niin kokonaisvaltaisesti kuin mahdollista.

Tarvitsemme suhteita johonkukaan tai joihinkuihin muihin ihmisiin. Aivan yksin, ilman toisia ihmisiä, emme selviä pidemmän päälle. Meissä tapahtuu hyvin paljon asioita kohdatessamme toisia ihmisiä. Koemme rakkautta, ystävyyttä ja ajatustenvaihtoa. Saamme antaa ja ottaa vastaan apua. Saamme antaa ja ottaa vastaan rakkautta ja ystävyyttä. Kuten juutalainen uskonnonfilosofi Martin Buber kirjoittaa, kohdatessamme toisen ihmisen, Sinut, saamme mahdollisuuden kohdata itseämme, Minut.

Samalla tavoin tarvitsemme suhdetta luomakuntaan sekä ymmärtääksemme että saadaksemme muistutuksen siitä, mikä meidän ihmisten rooli on täällä maan päällä. Meidän tehtävämme ei ole hävittää eikä käyttää luontoa hyväksi oman voitontavoittelumme nimissä. Me olemme riippuvaisia luomakunnasta. Ilman sitä mekään emme voi elää. Me tarvitsemme metsiä, eläimiä, meriä ja koko

ihmeellistä ekosysteemiä voidaksemme hengittää ja olla olemassa. Siksi meidän täytyy pitää yllä sekä hoitaa suhdettamme luomakuntaan.

Tarvitsemme myös suhdetta itseemme oppiaksemme tuntemaan itseämme elämän eri vaiheissa. Vanheneminen sekä uudet näkökulmat ja haasteet vaikuttavat siihen, että joskus meidän täytyy antaa mahdollisuus itsellemme sopeutua siihen, mikä elämässä on uutta ja erilaista. Joskus meidän täytyy saada olla itseksemme, joskus yhdessä toisten kanssa, mutta kuitenkin meidän on aina oltava itsemme kanssa. Ihmisenä oleminen on jatkuvassa muutoksessa elämistä. Kuten Tomas Tranströmer on kirjoittanut: ”Kasvoton enkeli syleili minua ja kuiskasi koko olemuksellaan: ”Älä häpeä, että olet ihminen, ole ylpeä! Sinun sisälläsi avautuu holvi holvin takana loputtomiin. Sinä et ole koskaan valmis, ja niin sen täytyy ollakin.” (runosta Romaanisia kaaria, suom. Brita Polttila)

Sitten on vielä suhde Jumalaan. Tai kuten myös voidaan sanoa, suhde korkeampaan voimaan, siihen mitä itse en voi ohjata tai hallita. Minä uskon Jumalaan, joka on luonut minut ja sinut ja kaiken, mikä on olemassa. Elämän suurissa käännteissä, sekä suuressa ilossa että syvässä surussa ja tuskassa, saamme muistutuksen tästä suhteesta. Joillekulle meistä tämä suhde on jotain, mitä kaipaamme päivittäin ja joka on läsnä meille kaikille, ajattelimme sitä tai emme.

Minä uskon, että Jumala on läsnä jokaisen ihmisen rinnalla, riippumatta siitä, mitä olemme tehneet tai mihin uskomme tai emme usko. Minä uskon, että Jumala on luomisen syvin mysteeri ja kaiken elämän lähde.

Kaikissa näissä suhteissa on tärkeää, että kohtaaminen

meidän itsemme, toisen ihmisen, Jumalan ja luomakunnan kanssa tapahtuu silmänsäköudelta. Jos pidämme itseämme toista parempana, ei suhde pääse koskaan syntymään. Silloin luulemme, että voimme itse päättää kaikesta ja käskä muita, useimmiten vain omaksi hyväksemme.

Jos joudumme alistettuun asemaan tai pelkäämään jossain näistä neljästä suhteesta, saatamme helposti lamaantua ja olla tekemättä mitään. Silloin emme uskalla antautua minkäänlaiseen suhteeseen, jolloin vaarana on, että jäämme aivan yksin.

Mutta kohdatessamme toisemme silmänsäköudelta olemme kaikki tasavertaisia. Ketään ei katsota alas- tai ylöspäin. Kukaan ei kontrolloi tai omista, vaan me kaikki saamme sekä antaa että ottaa vastaan. Sellaisessa tilanteessa olemme kaikki ihmiset yhdessä. Silloin olemme osa luomakuntaa. Silloin olemme Jumalan luomia työtovereita. Suhteessa maailmaan olemme Jumalan työtovereita, mutta suhteessa Jumalaan olemme hänen luomuksiaan ja loputtomasti rakastettuja ihmisiä.

Kaikki ei ole lopussa! Siinä on asian ydin!

Tänä aikana huoli maailman tilasta tekee monet meistä levottomiksi. Kuinka meidän käy? Miltä minun tai lasteni tulevaisuus näyttää? Toipuuko ilmasto? Onko sillä mitään väliä, että minä pidättäydyn lentämästä, syön kasvisruokaa ja kulutan vähemmän? Miltä tulevaisuutemme mahdollisuudet ylipäättänään näyttävät? Ja milloin sota Euroopassa oikein loppuu? Tai sodat koko maailmassa? Lista kysymyksistä on pitkä, ja sen edessä on helppo tuntee toivottomuutta ja halua luovuttaa.

Moniinkaan näistä kysymyksistä en pysty vastaamaan – kuinka kaikkien asioiden kanssa loppujen lopuksi käy. Minä en ole ilmastotutkija, sotastrategi tai poliitikko. Minä olen kristitty. Minun toivoni on loputtoman suuri. Minun toivoni ei anna periksi epäoikeudenmukaisen maailman edessä. Minun toivoni kieltäytyy hyväksymästä, että epäoikeudenmukaisuus, epäoikeudenmukainen elämä, hävitys sekä luonnon pilaaminen olisivat se, mitä Jumala halusi ihmisille ja luomakunnalle. Minun toivoni ei ole opportunistinen eikä optimistinen vaan realistinen, hyvään malttamaton sekä luotettava. En usko, että kaikki ”on lopussa”. Se johtuu kristillisestä uskostani. Kristilliseen uskoon kuuluu toivo, joka ei koskaan anna periksi elämän tai yhdenkään ihmisen kohdalla, riippumatta hänen teoistaan, ulkonäöstään tai mielipiteistään.

Se toivo ei myöskään anna periksi vallitsevien olosuhteiden edessä, olivat ne sitten kuinka synkkiä tahansa. Se toivo perustuu Jeesuksen elämään, kuolemaan ja ylösnousemukseen. Ne kannustavat meitä elämään yhdessä, toimimaan elämän puolesta ja olemaan vahvoja uskossa, että viimeistä sanaan ei ole vielä sanottu. Jos muotoilisin tämän sanoman toisin, voisi se kuulostaa tältä:

Kaikki ei ole lopussa! Siinä on asian ydin! ”Valo loistaa pimeydessä, pimeys ei ole saanut sitä valtaansa.” (Joh. 1:5)

Kristittyinä eläminen on sitä, että elää, uskoo ja toimii niin, että ihminen, joka uskoo, että hän ei ole hyväksytty, tai että ”hänenlaistensa” on liian myöhäistä koettaa hakeutua muiden ihmisten yhteyteen, kokee itsenä tervetulleeksi ja hyväksytyksi. Kristittyinä eläminen on elämistä, uskomista ja toimimista sen mukaan, että yhteinen tulevaisuus on mahdollinen meille kaikille. Se on elämistä, uskomista ja toimimista sen mukaan, että kaikki ihmiset saavat elää vapaina ja samantavoina. Se on elämistä, uskomista ja toimimista sen mukaan, että saamme koko ajan muistuttaa itseämme siitä, miten elämä ei ole minun omaisuuttani, vaan lahja, jonka saan ottaa vastaan ja josta minun tulee pitää huolta ja joka minun tulee jakaa lähimmäisteni kanssa. Se on ennen kaikkea sitä, mistä Dietrich Bonhoeffer puhui, elämistä tietoisena siitä, että: ”Sinun käsissäsi lepäävät päiväni.” Se on elämistä muistaen sitä, minkä kuulemme profeetta Sakarjan kirjan neljännen luvun kuudennessa jakeessa: ”Ei vällä eikä voimalla, vaan minun hengelläni, sanoo Herra Sebaot.”

Toivo ja nämä neljä suhdetta kuuluvat yhteen. Näissä suhteissa teot ja sanat saavat tulla yhdeksi. Näin meistä tulee ihmisiä. Sinä ja minä olemme Jumalan luomia ja hänen rakkaita työtovereitaan. Sinä ja minä voimme molemmat istua katsomossa ja osallistua peliin. Emme yhtä aikaa, mutta yhdessä, toisinaan osallistuja ja toisinaan kannustajina, tietäen, että molempia rooleja tarvitaan. Jumalan luomuksena ja työtoverina eläminen on elämistä silmänsäköudella. Se on olemisen kohtaamista sellaisena kuin se on, kunnioituksella ja periksi-antamattomalla toivolla. Kaikki ei ole lopussa! Ole ylpeä siitä, että olet ihminen, sellainen, jota Jumala pitää tärkeänä ja josta hän välittää erittäin paljon! ”Sinun sisälläsi avautuu holvi holvin takana loputtomiin.”

Keskustelukysymyksiä:

1. Mitä sinulle tarkoittaa olla Jumalan luoma ja Jumalan työtoveri?
2. Mitä sinä ajattelet siitä, että me elämme neljässä suhteessa – suhteessa itsemme, toisiin ihmisiin, luomakuntaan ja Jumalaan?
3. Mitä sinulle tarkoittaa toisen kohtaaminen silmänsäköudelta?
4. Mitä toivo tarkoittaa sinulle?

+ Åke Bonnier

